

СЛОВЕНСКИ ЈУГ

ОРГАН ЈУГОСЛОВЕНА У РУСИЈИ.

ИЗЛАЗИ СВАКЕ НЕДЕЉЕ. НОВАЦ И ПИСМА
ПАЉУ СЕ НА УПРАВУ «СЛОВЕНСКОГ ЈУГА»
У ОДЕСУ, РЕМЕСЛЕННАЯ УЛИЦА 4, КВ. 23.

ТЕЛЕФОН 51—67. УРЕДНИШТВО СЕ НАЛАЗИ
У ИСТОМ СТАНУ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРА-
ТАЈУ, НЕПЛАЋЕНА ПИСМА СЕ НЕ ПРИМАЈУ

ПРИОПЋЕЊА СЕ НЕ ПРИМАЈУ. ПРЕТПЛАТА
ИЗНОСИ ЈЕДНОГОДИШЊЕ 6 Р., ПОЛУ-
ГОДИШЊЕ 3 Р., А ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ 10 К.

Narodna misao prije dvadeset godina.

Misao narodnog jedinstva Srba, Hrvata i Slovenaca nije tako mlada. kao što mnogi misle. U srcima našega seljaka ona je živjela od vjeka, a u radu obrazovanih krugova ona se isticala u svim svjetlijim časovima. Preteča najnovijega nacionalističkog pokreta u Hrvatskoj bila je «Narodna Misao», almanah koji je god. 1897. izdan i posvećen ujedinjenoj omladini. Pred punih dvadeset godina naglašeno je u pitanju naše narodne egzistencije isto ono, što se danas razvija pred našim očima. Član Jugoslovenskog Odbora u Londonu, Dr. Franko Potočnjak, napisao je u tome almanahu članak, koji prenosimo iz uglednog američkog lista «Hrvatski Svijet»:

Slovenci, Srbi i Hrvati jedan su narod i ako sa tri imena.

Jedinstvo narodno dokumentira se jednom krvi i jednim jezikom. To su bitna svojstva narodna, neizbrisiva i nevarava. Putni list može lagati — krv ne laže, jezik se zatajiti niti uništiti — barem tako lako — ne da.

Od osvita našega zajedničkoga u ovim krajevima živimo razdijeljeno — svaki za sebe. Jedinstvene državne tvorbe nigda ne stvorismo. Raznoliki telurski odnošaji uz oprečne kulture djelovali su nam različito na prosvjetljenost, čud i običaje, a lakovjerna slavenska narav, lijena misliti, primala je pod dobro svako moguće zlo, što su nam ga lukaviji i pametniji od nas tudjinci mile lale nametali, ne znasmo se nigda naći jedinstvenimi na otpornom mezevu, kad nam je zaprijetila ili nas već i za vrat spopala tudjinska šaka.

Jaki mišicom, bezazleni srcem, naivni pameću živili smo u varci, da živimo za se i svojim životom, dok u istinu jedni smo krvarili u otvorenom istočnjačkom ropstvu, drugi u kulturnom ropstvu zapada, a treći gomilice punili zdrijelo nezasićenoga njemačkoga moloha.

Osjećali smo i znali, da nam je zlo, uvidjali smo, da nam dom malo po malo postaje tudjinskim, ali pravoga razloga tomu nismo znali naći; oni, koji su nam kuću raskapali, znali su nas uvijek uputiti na to, da razloge svojim bolestima tražimo tamo, gdje ih nije bilo, umjesto da ih uočimo na njihovu pravom mjestu — u uplivu i izrabljivanju tudjinskom.

Tako su razlozi rascjepkanosti naše u jednu ruku nutarnji, u drugu ruku vanjski — jedni leže u nama samima, drugi izvan nas.

Potonji su pogibeljniji i gori od prvih, jer kad onih ne bi bilo, mi bi — slobodno i samostalno se razvijajući — ipak malo po malo došli k sebi te našli

pravi put k istini i uvidjeli, da je ludo, sramotno i štetno klati se u rodnoj kući, koja nam mora biti svima jednako mila, sveta i neoskvrnjiva.

Domaća naša pitanja riješili bismo sami medju sobom.

Nesrećom — da smo pametni, bilo bi i moralo bi nam to biti srećom — zaposjeli su nam predji rekli bismo najvažnije strane europskoga kontinenta, preko nas najčvršćim stiskom rukuje se istok sa zapadom, izmedju jednoga i drugoga mi smo najprometnija cesta.

Nikakovo čudo, da se preko nas silom guraju germanski, romanski i mađjarski elementi, nastojeći, da djelovinu našu učine svojom domenom, da na naš račun sebe prošire i ojačaju.

Naš separatizam i partikularizam divno im služe, jer dok smo svaki za se, šala smo im i zalogaj jedva za jedan zub, a tek u ljutoj borbi jedan proti drugomu istom smo im ni spomena, kamo li obzira vrijedni.

Oni — istina — rade svaki za sebe i u svoju korist, ali proti nama zajednički su i složni ko rodjena braća. Ono, što bi morali biti mi proti njima, a žalibože nismo, niti smo igda bili, to su oni proti nama.

Prema vremenu, odnošajima i njihovoj potrebi oni nam bacaju kosti, koje nikomu koristiti ne mogu, — jer kad bi nam i koristile, brzo bi nam ih odmakli, — oko tih kosti mi se svadjamo, grizemo, koljemo i nadmudrujemo a dotle nam neprijatelji naši sadiru kožu, režu na živu meso.

Ma i pod najnedužnijom, pod najsvetijom i najmilijom nam formom tudjinac nalazi načina, da nas drži u zavadnji. Ne on sam izravno, već naši domaći ljudi, rodjena djeca naša unajčaju u narod i brane ideje, koje ga razdvajaju i rastrajaju. Sa autoritativnih katedara govori se o jednom narodu kao o narodima, provincijalna imena nadijevaju se jeziku narodnomu — sve to od rodjene djece, a sve u korist i «ad maiorem gloriam» ubojničke za nas politike «divide et impera».

Srbinu se pripovijeda i danomice utuvljuje u glavu, da mu je Hrvat jezik ukrao, narodne pjesme posvojio, običaje pogazio; Hrvata uči se, da je Srbini nakot, vrijedan samo sjekire, ispod vješala utekao; obojicu harangira se, da se medjusobno niječu i mrze; Slovenci su bastardi; Bošnjaci su četvrti narod — a svi skupa smo kukavice i stradamo, dok nam vrhnje beru Nijemci, Mađjari, Talijani i Židovi.

Sve to pire rodjena djeca jednoga naroda. Tudjinaca i ne spominjemo.

Ali — ime!

Jedan te isti narod povijesno razvio se pod tri imena. Istok obilježen je imenom srpskim, zapad imenom slovenskim. Sredinu okrstilo je ime hrvatsko. Krajnosti su čiste, a gdje se dotiču sa sredinom, tamo se sljubljuje jedno s drugim, prema istoku srpsko sa hrvatskim, prema zapadu hrvatsko sa slovenskim.

Sva su tri imena ravnopravna, jednako mila, sveta i blagoslovljena. Sva tri čine krsni list jednoga te istoga naroda.

Slovenac diči se i zanosi — i mora se dičiti i zanositi svojim slovenskim imenom, Srbin srpskim, Hrvat hrvatskim. To mu je u amanet ostavila prošlost, a sadašnjost i još više budućnost usadjuju mu u dušu uvjerenje, da mu je jednako ljubiti, štovati i braniti i druga bratska imena.

Ne u mržnji ni nasilju, već u ljubavi je bratstvo.

Djeca jednoga naroda braća smo, a brat je bratu ravan i jednak. Kukavice brata brat je kukavica. Životnost jednoga bitno je spojena sa životnosti drugoga. Slovenčev neprijatelj, neprijatelj je i Srbinov i Hrvatovr, jadi Srbinski, jadi su i Slovenca i Hrvata, a muku Hrvatovu muči i Srbini i Slovenac.

Od nesreće jednoga radja se nesreća drugoga, a uspjeh i napredak tudjinca nad jednim, istodobno je korakom na ledja drugoga.

Narodno nam je biće jedno; bio udarac na nj gdje mu drago i s koje ga strane volja, pogadja čitavo biće.

Bolest jednoga bolest je i drugoga, a grob što na jednoga zijeva raka je i drugoga.

Red nam je to već jednom uvidjeti, pa umjesto svadjati se, klati i gristi na veselje i korist tudjinca, bratskom ljubavi i slogom odupirati se i odhrvati se zajedničkom nam neprijatelju.

U jedinstvu našem snaga nam je i spas, u rastrojstvu nemoć i propast.

Нова година.

Тиха зимска ноћ. Равнина блијешти од снјјега и мјесечине. У дугој поворци идемо један за другим. Наше су ноге уморне, јер смо већ заборавили почетак пута. Наше су очи уморне, јер му још не можемо догледати краја. Па ипак тишина зимске ноћи улијева у нас неки благи

мир, и у нашим душама трепећу звијезде тјескобне наде и чезнутљивог очекивања.

Из даљине снјјежног поља допиру к нама нејасни звуци. Заустављамо се на час па слушамо. Што би то могло бити?... А звуци, што даље, то јаснији. Већ се разабире нешто као звецкање прапораца, топот копита, дридање кола. Нетко нам јури у сусрет....

Здраво нова годико! Здраво нови, непознати госте!

Буди благословљена, ако нам носиш мир! Трећа је година, откад нас је страшна бора жељеза и крви бацила из тихе луке. Трећа је година, откад се из магле мрачнога обзорја подижу све нови и нови валови, страшни величином и крвавом пјеном. Пролази трећа година, а небо остаје црно и намргођено, и ми узалуд чекамо, да нам разведрено обзорје открије видике изгубљене земље....

Обећајеш повратак! Треба само затворити очи и ми јасно видимо тамо далеко у дивљим горама или у питомој равници наше куће заметене снјјегом. У димњацима завија вјетар, сличан вапају запуштених поља, која давно већ не видјеше радине руке господара. Под бијелом капом снјјега смјешкају се прозори, спремни да нам покажу пут у домаће гнијездо. Тамо нас још нису заборавили и топла нас срца очекују пуна љубави и жолости. Блиједа измучена лица притишту се к хладном стаклу прозора, а очи прождиру даљину грозничавим погледом. Но цесте остају пуне, вјетар плаче, познато дрвеће пружа к небу голе гране у нијемој молби... Нитко не долази и суза се разочарања слеђује на прозору, да јутром у зрацима сунца може блеснути новом, варавом надом....

Буди благословљена, ако нам носиш слободу! Јер без слободе ми не ћемо мира ни повратка. И ми се не поносимо тиме, што не ћемо, него тиме, што не можемо хтјети. Ми се поносимо оним моментом свога живота, кад смо тако љубили слободу, да смо постали њезиним робовима на вјечна времена. Сами по себи ми можемо бити сићушни, слаби и недостојни, но ми смо у онај час стајали пред лицем вјечности, као пред лицем бога, и тај час украсио је наше главе ореолом којег више не може уништити наша непостојаност. Наши животи добили су тада ненадано дубоки смисао и неизбрисиво значење, јер наша је одлука била као додир мача, који за увијек посвећује у свијетли орден витезова Слободе.

Коцка је пала: Бирајући међу миром и слободом, ми смо рекли: слобода прије него мир! Бирајући међу повратком и слободом, ми смо рекли: слобода прије повратка!

Истина, ми смо се тиме можда за увијек одрекли мира. Но зар може бити мира тамо, гдје нема слободе?

Истина, ми смо се тиме можда за увијек одрекли домовине? Но зар се домовине нису још више одрекли они, који нису хтјели да учине оно, што смо учинили ми? Домовина није само становити дио глобуса, горе и равнине, ријеке и море; све то јоште није домовина. Домовина је прије свега осјећај привезапости, који нас нераздрживо спаја са земљом, у којој смо се родили. Тко нема таквог осјећаја, тај нема домовине. Зато у онај час, кад смо ми мислили, да се за љубав слободе одричемо можда и саме домовине, у онај исти час домовина је постала неотуђивом нашом сопственошћу, нераздрживим дијелом нас самих. Ако ми не будемо у домовини, бит ће домовина у нама и можда само у нама. Кад буду питали нашу дјецу:

— Дјецо, гдје је ваша домовина?

— Домовина је наша далеко, — одговарат ће дјеца. Наша се домовина скита по свијету у душама наших отаца.

И кад буду питали нашу дјецу:

— Дјецо, а каква је ваша домовина?

— Ми нисмо никада видјели наше домовине. Но ми знамо, да су наши очеви оставили мајке, оставили нас нејаку дјецу, оставили дом и родни крај. Они су све то жртвовали и пошли су тамо, камо их је звала домовина. По томе ми и знамо, да је наша домовина врло красна. Она је чаробна као прича. Она је дивна као pjesma. Она је страшна као војска поређана на бојишту... Таква је наша домовина. Кад ми подрастемо, ми ћемо исто тако оставити све, па ћемо поћи за примјером отаца, тамо, куда нас буде звала домовина...

Ведрина неба силази у наше душе. Све јасније и све безумније пламте звијезде поноса, наде и поуздања.

Podlistak.

KOSOVO — KUMANOVO.

Sastadosmo se jedne noći u južnoj Makedoniji. On bijaše stariji srpski vojnik sijede brade, a ja norveški pukovnik.

U svom srezu bijaše on veletržac i politički poznata ličnost — tamo bijaše obični vojnik. Prilike nas združise; oko nas ležahu ranjeni vojnici i šareno društvo bjegunaca, muslimana. Mi posjedasmo oko vatre; bijaše veoma hladno; brdašce je bilo pokriveno injem. Mi nijesmo mogli spavati; imali smo previše da mislimo i o sebi i o onima, koji nas držahu budnima. Mi smo posljednjih dana proživjeli mnogo stvari. Mi uopće nismo mogli ići dalje; željeznički most, koji bijaše dignut u zrak, prekinuo je saobraćaj sa jugom.

Svi ti ljudi zgrnuše se oko vatre. Bjegunci — muslimani — većinom žene i djeca, nijesu ništa govorili. Srbi ubijahu vrijeme pjevanjem, a Srbi ume da pjevaju ljepše nego većina drugih naroda. Oni pjevaju izvanredno lijepo. Najvoli stare svoje narodne pjesme. Najprije pjeva jedan sam, a onda mu svi odgovaraju u zboru.

«Narodne su pjesme bile naše narodno bogatstvo — reče mi stari Srbin. Kad nam je sve bilo ugrabljeno:

Здраво нова години! Здраво нови непознати госте!

Буди благословљена, ако нам посиш слободу! А ако нам не носиш слободе, одлази од нас; ми не ћемо твојих дарова! Прођи тада црвена у потоцима крв, прођи страшна у диму пожара, прођи грозна у тунђави топова!

Кад прођеш, ми нећемо жаљети за тобом. Опет ћемо стајати у бијелој зимској ноћи, чекајући твоју насљедницу, да се обратимо к њој, као што се обратисмо к теби, с једном молбом и једним захтјевом:

— Дај нам слободу! Ш-а

Ferdinand bolgarski.

Паришки часопис «Temps» принаша у својој штев. од 10. XII. о Ferdinandu bolgarskem dosti zanimiv članek, ki bo brezdvomno zanimal tudi čitavce «Slov. Juga». Zato ga priopćujemo tukaj v dobesednem prevodu.

Nepristranska zgodovina označuje včasih z eno samo besedo vladarje, ki so v razvoju podrejenih jim narodov igrali odločilno ulogu. Kako bo ona karakterizirala Ferdinanda Koburškoga, carja bolgarskega? Ali bo živél v domišljiji naroda kot človek, ki je vse ponižal in izdal, samo da uresniči svojo častihlepnost? Ali ga bodo imenovali Ferdinanda ničvredneža ali pa Ferdinanda krivoprisežnika? Res je, da v vsej veliki drami, ki se dogaja pred nami, ni nikjer tako temne osebe kakor je njegova.

G. Ernest Daudet objavlja v «Revue des deux Mondes» rezultat svojih zelo zanimivih študij, katerim podlaga so bili njegovi lastni zapiski in spomini o tem, kar on imenuje «bolgarski samomor». Osebnost Ferdinandeva — v njih pojavlja v jako izrazitih konturah.

Celi dve leti je igral on svojo ulogu s tako spretnostjo da se mu je včasih posrečilo voditi za nos svoje najintimnije prijatelje.

Vse njegovo obsirno delovanje je omadeževano s čudovito dvostranostjo

domovina, naše zemlje, naša ognjišta, naše crkve, naše kuće, ostalo je nešto, što nam osvajači nijesu mogli otići, a to je naš jezik i naša historička uspomena — duša našega naroda».

«Naše narodne pjesme odražavaju našu narodnu dušu».

Mi sjedjismo dalje i slušasmo. Mladi kaplar digao se i počeo pjevati. Njemu su odgovarali od biuvaka do biuvaka. U onom što je on pjevao, jedan se motiv često ponavljaše, a to bijaše riječ: Kosovo.

On pjevaše: Sada je Kosovo osvećeno, osvećeno Kumanovim. Kroz petsto godina borili smo se za isti cilj. Mi smo sada vrlo sretni! Jer Kumanovo ne znači samo da smo osvetili Kosovo; Kumanovo znači novo doba i nove dane za naš potlačeni narod. Sad smo mi počeli da živimo. Mi smo nagrađeni za naše krvave muke; nagrađeni za krštenje na bojnome polju. Mi svi Srbi bili smo raštrkani, razdijeljeni sitnim borbama; sada smo ujedinjeni. U tim danima dobili smo i nagradu za naše borbe, za naše patnje, za naše molbe. U dubinama naše narodne duše živjela je ova misao:

«Sloboda izgubljena na Kosovu mora se opet izvojtiti!»

Pored nas prolazi puk. Vojnici izgledahu strašno izmučeni, omršavjeli

in brezštevilnimi lažmi. Duša, ki se brez prestanka zvija, natura, ki je ne more zadovoljiti najbolj rafinirani in najrazkošnejši luksus. Bil je ponižen in mehak s tistimi, ki so bili nad njim, aroganten, zverski in brez vsake najprimitivnejše dobrote proti tistim, ki so mu bili podrejeni. Povsem verno ga karakterizira ta le dogodljaj: Pri neki dvorski gostiji nagovori uradnika, ki ni imel drugih sredstev kakor svojo težavno zasluženno plačo, z naslednjimi trdimi besedami: «Vi smrdite po revščini».

G. E. Daudet navaja podrobno vse faze, kako je car Ferdinand polagoma postajal odločen sokrivec Avstrogermancev. Takoj po okončanju druge balkanske vojne, ko mu je bucareški mir odvezel vse plodove njegove zmage nad Turki, je Ferdinand začel iskati zaslombe v Avstriji — podpirala sta ga pri tem ministra Radoslavov in Genadijev — ter se je podal na Dunaj, da dá tamkaj svojo častno izjavo in si pridobi s tem absolutcijo.

S tistega trenutka ko je Avstro-Ogrska predala Srbiji svoj ultimatum, je bila njegova najiskrenejša želja, da zmagajo Germanci, toda bil je vedno toliko oprezen, da ni preveč izpostavljaj svojega prestola novim nevarnostim. Toda, ko se je meseca februarja 1915. Bolgarija obrnila k Germaniji radi ugovora novega posojila, nihče ni več dvomil o njegovih neodkritosrčnih namerah.

Čitavci «Temps-a» se spominjajo, s kako nesramnostjo si je še v temle času upal napisati francoskemu publicistu g. J. Reimachu: Moja čuvstva k vam se tudi dozdaž še niso izpremenila».

G. E. Daudet navaja pripomnjo, zapisano od človeka, ki je gledal carja Ferdinandu iz bližine v teku tih dogodkov. Ta pripomnja pravi, da je še v maju 1915. Ferdinand bil neodločen in kolebal semintja pod vplivom vtisov, ki so napravili nanj zunanji dogodki.

Njegova vlada je sprejemala predloge sporazuma in Nemčije, izjavljaje

i iserpljeni. No svejedno idjahu dosta brzo. Bili su sigurno negdje potrebni. Još vidim ona naivna seljačka lica, flegmatična, bez ikakvog izražaja. Kad ne bi bio znao za vatru, što no se sakriva pod vanjskom mirnoćom Srba, mogao bi bio pomisliti da su svi ti vojnici, indiferentni, nčajni za sve.

Stari vojnik ispričao mi je te noći mali događaj, koji dokazuje da u Srba ne manjka čutljivosti. To se zbilo iza kumanovske bitke, kad je bio otvoren put u Makedoniju. Tad je jedan puk bio upućen na Kosovo polje. Svakom čovjeku iz puka pružao se tu prizor nezaboravnog događaja. Oni se približiše k mjestu, o kome su toliko čuli govoriti, o kome su čitali opise, koje su opjevali u svojim narodnim pjesmama već od svoje djetске dobi. Oni dodjoše na ona u istinu sveta mjesta, koja su njihovi djedovi natopili svojom krvlju, gdje su oni poginuli uza svog cara Lazara. Nije bilo u puku čovjeka, koji ne bi znao, šta se odigralo na tome polju. Mnoge misli i mnogi osjećaji radjali se u njihovim dušama, kad pred njihovim očima puče to široko polje. To je na njih tako djelovalo, da prekinuše pjesmu; u redovima zavlada apsolutna tišina.

Kad se približiše k mjestu, gdje je pao car, bilo je zapovjedjeno: stoj! Ta riječ činila se prekratkom. Jer bi

enemu in drugemu izmed vojskujoćih, da bo Bolgarija stopila na njegovo stran, ko pride zato ugoden trenutak. Ko pa je koncem maja 1915. ruska armada bila prisiljena da zapusti Karpate, se je bolgarska vlada odločno vrgla na germansko stran. Tudi car Ferdinand se je bil že odločil, toda osebno je še do konca igral svojo sumljivo dvostransko ulogu z redko spretnostjo.

Še 15. avgusta 1915. torej tedaj, ko je dogovor z Nemčijo že bil podpisan, dal je napisati po svojem kabinetnem šefu neki visokostojeći francoski osebi pismo, kjer z navdušenjem proslavlja hrabrost in napredovanje zaveznikov in zagotavlja, da Bolgarija ne bo zapustila preje svojega neutralnega stališča, predno ji Grčka in Rumunija v tem koraku ne dasta primera; za zdaj pa, da s ta jo Nemčija in Avstrija zagotovili, da bo neutralnost Grčke in Rumunije trajala še neskončno dolgo.

Zanimiva je tudi slovesna scena s francoskim ministrom v Sofiji, g. Pannadieu-om. Ferdinand si ga je dal poklicati v svoj dvorec, tedaj ko so bile vezi s Francijo že pretrgane.

«Prinesite moj zadnji pozdrav Franciji» mu je dejal «Hotel sem vas sprejeti, ker ste vi zadnji Francoz, kateremu jaz stisnem roko. Ne vem, kaj vse se bo zgodilo v teku dogodkov, ki se bodo skoro začeli vršiti. Mogoče je, da jaz tukaj poginem, toda moja dolžnost me drži in nikoli več ne bom videl vaše zemlje».

Na takšen način je postal Ferdinand bolgarski, vnuk Louis-a Filipa, sovražnik zemlje, ki je bila domovina njegove matere.

G. E. Daudet popolnoma dobro pripominja, da je car bolgarski s tem, da je izjavil, da ne bo nikoli več videl Francoske, spoznavši svoje laži in svojo dolgotrajno dvojezičnost, izrekel sam svojo obsodbo.

njemu vojnici okazali najveću počast, što mogu. Oni se učiniše tako lijepi kako su mogli; svi se uspraviše; svi udarahu nogama o zemlju i marširahu kao da defiliraju pred samim carem. Četiri bataljona postaviše se u carrè. Pukovnik sa oficirima postavi se na sredinu. Tu bijaše i pukovski svećenik i straža barjaka.

Svi očekivahu da će pukovnik držati govor, u kome će izraziti to što se događja u njihovim dušama, da će ih podsjetiti na to što se tamo dogodilo i reći njima da su oni ti sretnici, koji žive u danima obećanim generacijama.

Ali pukovnik nije našao riječi da kaže to što oni osjećahu. On bijaše previše ganut. On je samo poviknuo: «Moji prijatelji, Kosovo! Kosovo!» Vojnici ga pogledaše. Oni vidješe gdje je sjašio s konja, uzeo svoju kapu, postavio je na grud i na nju prekrstio ruke, kao da moli. On nije ništa govorio samo je naklonio glavu. Svi vojnici jedan za drugim skinuše svoje kape, nakloniše glave i prekrstiše se kao pukovnik na molitvu.

Kad podigoše glave, oni vidješe gdje je on klekao. Vojnici učiniše isto. Oni uspraviše puške te se bacije na koljena. Tada je svećenik zapjevao neki stari psalam; oni su ga vrlo dobro poznali, ali krepko nijesu mogli

НА МРТВОЈ СТРАЖИ.*)

За спас другова својих
На стражи стојим ја,
Хладан и мрачан гледам,
Где бледи месец сја....
Спавајте, друзи моји,
Крепте се слатким сном,
Да сутра с тога места
Загрми страшни гром....
Сутра ће поља ова можда
Крвава бити ова....
Спавајте друзи моји,
На стражи стојим ја!

Мој бледи, сјајни друже,
Што сада са неба сјаш,
Шта раде моји дома,
Да ли ми рећи знаш?
Без сана мајка можда
Проводи мрклу ноћ,
А љуба стрепи, тужи,
Да ли ћу једном доћ?...
Можда ми синак мали
Рашири руке кад
И бабу свога зовне,
На стражи што је сад.

Све их брижно чувам,
Поносит и храбар,
Јуначан, к'о љути лав....

Многи мирно леже сад,
У слатком сану свом;
Сутра ће мртви можда
Лежат' на пољу том?
Можда ћу и ја бити?
То вечни само зна....
Спавајте, друзи моји,
На стражи стојим ја!

Н.

Југословенско јединство
у Риму.

Тих. Р. Ђјорђевић.

Југословени, који се у својој домовини сматрају једним народом, представљају један народ и свуда ван домовине. Југословенски дјаци на туђим универзитетима, у Аустрији, Немач-

*) Ово је песма једнога редова добровољаца, спевана на мртвој стражи у Добруци.

пјевати; низ образе лијеваху сузе. То билаше необичан начин пјевања псалма, али дирљив за оне, који га разумјевашу. Кад је псалом био свршен, могло се видјети пуковника, гдје се нагнуо к земљи и пољубио је. Наши војници уопће не воле да показују своја осјећања. Али они су тамо били подвргнути неодолјивим осјећањима. Пушке, са свјетлуцајућим bajonetima положише на земљу, и hiljadу војника нагну се и пољуби ону сретну земљу.

Они тада видјеше да је пуковник узео у своје руке земље, те је поставио на груд као неку успомену, као нешто што је хтио да имаде уза се у бојевима и у гробу. Тад се могло видјети и војнике како узимљу земљу и постављају на груд као што је и пуковник учинио.

Тата се догодило нешто о чему се дуго причало. Један војник заборавио је ко је он и на поштовање, које је дужан пуковнику. Он уопће не би смислио да говори из реда, а још мање да више свом пуковнику. Али он се помало напојио, земљом у рuci, и повикао:

«Мој пуковниче!... Ја сад могу да умрем!»

Тата се четри hiljade људи који су творили пук, помало напојио као један ђовјек и повикаше:

кој, Француској и Швајцарској, обично имају заједничка studentska друштва, или — ако имају посебна — она се сматрају као bratska. Југословенски радници у Америци и у другим местима ван југословенских земаља, гдје год живе помешани, имају заједничких радничких korporacija, друштava за узajамно potpomaganje, štedionica, čitaonica, klubova itd. Другојачије не може ни бити код članova једнога istoga народа.

Овакве југословенске заједнице ван југословенских земаља нису резултат никакве propagande, нити каквог нарочитог uticaja. One су просто дело nepomućenog осећаја југословенске националне идентичности. One нису ни skorašnje. Koliko су one stare показале нам пример једне југословенске заједнице, која је створена у Риму још у polovini XV. века. Она је интересантна не само starinom, već и dugotrajnom pravilnom funkcijom, која је кроз векове trajala, и tačno shvaćenim југословенским јединством у тако давна времена.

Poznata је stvar, да су скоро сви народи imali у Риму своје азиле за iznemogle, bolesne и siromašne sunarodnike, који су у Риму живели и тамо dolazili као hodočasnici. По угледу на такве азиле основан је у Риму 1453. год. благословом pape Nikole V. и Југословенски Azil у manastiru sv. Jeronima, за bolesne, iznemogle и siromašne Јужне Slovene.

Ovaj се Југословенски Azil у почетку nazivao slovenskim, а од kraja XV. века ilirskim, па се обично тако nazivao и доцније. Njime су upravljali сами Јужни Sloveni, који су у Риму живели, без ичије туђе помоћи и uticaja.

Југословенски Azil је од почетка вршио своју ulogu са једнаком ljubavlju према свим Јужним Slovenima. Сви су Јужни Sloveni primani у nj, без obzira на земље из којих су и uživali су сва prava podједнако.

Ovakvo primerno shvatanje југословенске једнакости у Југословенском Azilu у Риму јасно потврђују сведодџбе savremenika. 1609. год., usled

«Naš pukovniče — naš pukovniče! Sad mi svi možemo umrijeti!»

Bilo је и starijih и mladјih војника: они су imali сви једнаку želju да живе, али они су сви vikali, да би drage volје umrli за своју земљу и за свој народ.»

Srbin је svршио своје pripovijedanje govoreći: «Ја сам prikazao ovaj prizor, jerbo он dokazuje да ми не можемо umrijeti, да ćemo živјeti. Nijedan народ не може propasti, који може kazati за себе: Ми можемо бити још једанput побједјени, али isčeznuti као народ не можемо.»

Он ми је takodјer pričao, да је njegov sin, sada rezervni oficir, inače profesor на univerzitetu, napisao studiju о Bjernsensu.

Tada се sjetih неколико pjesnikovih riječi, те izrekoh glasno;

«Hoćeš li да uzvisiš život — umri za nj!»

«Kršćanstvo је uskrslo život kрvlju prolivenom на križu. Domovina uskrsnјuje kрvlju svojih heroја.»

«Ona ima своје uskrsnuće само кроз smрт.»

Evo с takvim је ideјama srpski narod voјеvao mnogo puta, borio се за život, borio се, borio се кроз neudače до побјede.

Пуковник Н. Angell.

(„La Serbie.“)

nekih nesuglasica у Azilu, испитани су сведоци о Azilu и njegovoj funkciji. Svedoci су bili pouzdani и добри познаваоци pitanja о Azilu. Један је од svedoka «više од dvadeset година imao veze са Azilom». Они су под zakletvom изјавили, да су upravljači Azila uvek primali «на stan svakoga ubogoga hodočasnika и nemoćnika Ilirca, то јест из Slovenije (Schiavonia-Slovenačka), из Hrvatske, из Zagreba, из Ljubljane, из Bosne, из Srbije и још из inih krajeva, гдје ilirski govore («et altri lochi che abbraccia detta lingua illirica» — «et altri lochi che parlano lingua illirica»), и да svakог takvog nemoćnika ту nastoje и леће.»

Ovakva uloga Југословенског Римског Azila ostala је neprestano кроз сва времена.

Да би Југословенски Azil mogao вршити своју humanu ulogu, bila му је potrebna pomoć југословенских земаља. Zbog toga су kaludjeri Sv. Jeronimskog manastira odlazili у све југословенске zemље («in Istriam, Dalmaciam, Croatiaam, Carniolam, Styriam, et alia loca slavae et illyricae nationis» — како се то у spomenicima Југословенског Azila spominje) и otуда skupljali milostinju за своје nevolјnike.

Južni Sloveni из svјiju југословенских земаља, znajući за blagodatni cilj ove prošnje, rado су се odazivali и davali, koliko су mogli. На тај су начин и ovi југословенски priložnici са своје strane manifestirali југословенско јединство, које је било тако lepo изражено у Југословенском Azilu Sv. Jeronima у Риму.

Постали су јефтјини.

Њемачке новине «Vorwärts» и «Berliner Tageblatt» донјеле су недавно чланке, у којима се говори о успостављању Србије. Са своје стране немају oви листови апсолутно ништа проти томе, да се Србија успостави, јер Њемачка није ушла у рат због Србије. Остале њемачке новине, а још више аустријске и мађарске, обориле су се бијесно на ову изјаву. Међутим доноси «Хрватски Дневник» у броју од 20. XI. под насловом «Изгледи мира» чланак, датиран из Беча, у коме писац износи мишљења политичких личности о условима за мир, гдје се међу осталим каже:

«Питање Србије и Црне Горе није такођер никакoви осењак у који се не може дирнути. Ја сам говорио у равним круговима и са многим политичким личностима с ове и с оне стране Литаве, те сам чуо најразличитијих мишљења. Ниједна од ових личности није била за потпуну анексију, неке су одбијале најодржљивије сваку намисао анексије, па и најмањег дијела Србије. Наравно да су све те личности мнијења да се прилике с оне стране Саве морају из темеља промијенити. Гледе Црне Горе мишљења се сва подударују, да Ловћен не смије остати у рукама непријатељске Црне Горе. Један је политичар био мнијења, да се та височина мора на сваки начин неутрализирати и добити барем половицу наше посаде.»

Познато је, да је «Хрватски Дневник» најодржљивије нападао Србију од свих листова на српско-хрватском језику, које издржава бечка камарила, па је зато овај чланак интересантан. Шта се све хтјело урадити са Србијом, изјављивао је овај лист увијек отворено и измишљао нај-

гаднија средства, којима се имало мучити становништво Србије, да се од њега направе покорни и задовољни присталице туђинског режима. А сад се задовољавају са промјенама прилика с ону страну Саве и неутрализацијом Ловћена. У часу кад њихова влада нуди мир као добродушни побједјилац, који жели да се прекрати пролијевање крви, не противе се политичке личности бечке и пенштанске, да се успостави Србија, коју је требало — по досадашњим њиховим изјавама — избрисати са европске карте. Постали су јефтјини, али ће набрзо бити још јефтјинији, јер се више не ради само о Србији, него о свим југословенским земљама. Хтјели су уништити слободни дио нашега народа, а изазвали су и изнијели на европску позорницу питање ослобођења и уједињења свих Срба, Хрвата и Словенаца.

Германија.

За последњих 40 година спремала се Њемачка грозничаво за рат. Спремале су се до душе упоредо и друге европске силе, али се ове нису спремиле за рат, него за мир. Отуда видна разлика између спреме прве и спреме осталих европских велесила. Док су се европске силе спремале према оном: si vis pacem, para bellum, тек толико, колико је од неминовне потребе, да се очува европски мир, дотле је Њемачка, која је дошла до сазнања, да само силом може да добије доминантан положај у Европи, односно и над читавим свијетом, парафразирала латинску изреку: «si vis pacem, para bellum» у: «si vis bellum, para vim!» па се и руководила том парафразом. Ово не треба истом доказивати. Ако је коме било непознато до рата, постало му је јасно и очигледно у овоме рату, у коме је Њемачка постала страх и трепет читавог свијета или да се изразимо њезиним језиком: «Menschenschreck».

Са 1908. годином закончила је Њемачка своје наоружање. Један огроман војнички логор — то је била Њемачка 1908. у погледу војничком. Војнички јака, била је она душа тројног савеза, који је од ње, кроз њу и преко ње добијао животну енергију. Њена чврстина учинила је, да је и тројни савез био чврст. Но док је тројни савез представљао јако војничко и политичко тијело, дотле се тројни споразум јављао тек у својим контурама и према томе није пружао, а није ни могао пружати, ни једној од сила споразума никакву гаранцију за какав заједнички, солидаран иступ против тројног савеза за случај потребе.

Политички моменат г. 1908. био је дакле за Њемачку врло агодап, па га је ваљало искористити. Ваљало је тући одијељено Русију, а одијељено Француску, да би се онда могла одијељено да потуче и Енглеска, чијем господству на мору толико завиди сваки Њемац. Русија, за коју се у Њемачкој мислило, да ће, бивши ослабљена јапанским ратом, бити најсигурнији плијен, била је пра на реду већ и због тога, да се оружјем присили на будући савез с Њемачком против евентуалног коначног зближења Француске и Енглеске и евентуалног одступа Италије из тројног савеза.

Ово нам даје могућност, да разумјемо политику Аустро-Угарске према Србији. Та политика није самостална; Аустрија се јавља само као ексекутор, као извршилац политике, која се кроји у Њемачкој. Отуда она добива свој сјај, свој колорит и своју битност, која је само рефлекс сјаја, колорита и битности, политике Њемачког Царства. До 1908. године Њемачка у главном не иступа отворено — Аустро-Угарска такођер не. Од године 1908. Њемачка постаје дрска и изазивачка — Аустро-Угарска почиње такођер дрско изазивати.

Тако бива до 1912. године. Те и следеће — 1913. године слика тројног споразума јавља се на у хоризонту

нешто свјетлијој и јаснијој боји. Тројни споразум даје од себе неких сигурних знакова, из којих се може да закључи, да у себи носи тенденцију потпуног зближења трију сила споразума. Напоре с тиме и већ тим самим исчезава мало по мало за Њемачку са хоризонта онај психолошки моменат, које је објављивао успех у будућој борби.

Ту сада лежи кључ за разумијевање и оне нервозности, која се опажа у Њемачкој. Нипошто, ама ни под коју цијену, није она смјела да чека час, када ће тројни споразум добити карактер тројног савеза. Питање је постало питањем: бити ил не бити, и према њему све остало било је ирелевантно. За то Њемачка поново баца очи на Аустрију, а Аустрија, — опет на Србију. И овај пут бива то дражећи српски народ у Босни и Херцеговини и узнемирујући духом.

Концем 1913. године, кад су легле све кризе балканских ратова и кад се чинило, да на ведроме небу нема никаквих појава, које би закључивале на скору непогоду — босанско-херцеговачка управа, у својству експонента аустријске и угарске владе и чиста мира, распушта сва просвјетна социјална и привредна друштва Срба Босне и Херцеговине под изговором, да у себи крију политичку тенденцију. Жртвом имала су да буду, поред соколских удружења, удружења против пијанства у народу и она против неписмености у народу, па чак и «Просвјета» — понос Срба Босне и Херцеговине. Дигла се рука против читаве једне културе, коју је створила приватна иницијатива босанско-херцеговачких Срба за вријеме од 35 година живава и неуморног рада уз колосалне сметње од стране држ. управе.

Ми нијесмо у то доба могли да разумијемо, шта је то имало да значи. Знали смо само толико, да ни то не смије да прође без протеста с наше стране. То нам је говорио наш вијерни друг — наш инстинкт.

И ми смо протестовали. У првој сједници босанско-херцеговачког сабора, који се био отворио, протест су подијелила оба крила српске посланичке опозиције. Овај пут не заједнички, него свако за се и без претходног споразума с другим крилом. Показало се, да није било ни нужно да се споразумијевају. Тон, па чак и поједине ријечи обају протеста, која су прочитала готово у исто вријеме два члана двају опозиционих крила, био је јединствено једнак један другоме. Показало се, да оба крила српске опозиције имају исту душу и исти инстинкт у одбрани општих интереса. То је било једно ријетко натјецанье, непознато за оне, који нису знали, да се српска, некада јединствена, опозиција и развила у два крила само зато, да у натјецану нађу нове хране за непрекидну борбу, борбу без компромиса, са угњетачима српског народа.

Међутим ми данас схваћамо и то и знамо, шта се хтјело са нападајем на српске културне установе у Босни и Херцеговини. Оно, што је дошло, дало нам је могућност, да схватимо оно, што је прошло. Ево тога.

Драгиша Живковић.

Недјељни преглед.

Saveznici su predali Američkim Ujedinjenim Državama odgovor na bahati njemački predlog za mirovne pregovore. Saveznici odbijaju svaki pregovor, ističu neiskrenost njemačke note i nuždu koja ih je nagnala na takav korak i to jedno zbog nestašice hrane, a drugo što se sve više zamjećuje i nestašica na živoj sili. Mir bi bio sada samo od koristi Nijemcima, koji sa strahom očekuju proljetnu ofenzivu saveznika na svima frontovima. Rugaју se njemačkoј «čovjekoljubivosti» jer u momentu kad traže mir, čine sva moguća nasilja na mirnom pučanstvu Belgije. Povodom njemačke note izdali su generali Brusilov, Evert i Aleksejev svojim četama naredjenja, u kojima im prikazuју dvoilčnost i zamjetnu iznemoglost Njemačke, te ih pozivaju, da svojim junaštvom u budućim operacijama konačno unište njemačku bahatost.

Njegovo Imperatorsko Veličanstvo car Nikolaj II. također se obratio prekrasnim proglašenjem vojsci. U proglašenju se spominje povijest postanka rata, razvitak i sadašnje stanje. Odbija se mir sa državom koja je krivac svemu krvoproliću, dok Njemačku ne pobijedi i na taj način osiguraju trajan mir čovječanstvu. Za Rusiju će nastupiti čas mirovnih pregovora tek onda, kad će biti zauzeti Dardaneli i Carigrad, a zauzete pokrajine oslobođene od Njemaca, i kad će se moći pristupiti ostvarenju slobodne poljske kraljevine i to iz svih njenih dijelova.

U Rimu su se sastali predstavnici Rusije, Francuske, Engleske i Italije, da u velikom vijeću spremlje odgovor predsjedniku Wilsonu na njegovu notu i da se stvore zaključci za zajedničko nastupanje. Potankosti tih pregovora nisu iznesene, no čitava saveznička štampa oduševljeno piše o tom sastanku, te polaže najveću nadu u jednodušnost, koja je karakterizirala sva vijećanja.

У Грчкој праве краљ Константин и његова влада непрестано неприлика савезницима, те су савезници 18. децембра предали грчкој влади ноту, у којој траже разоружање грчке војске. До 27. о. м. Грчка није одговорила и тога дана послале савезници ултиматум војничког карактера, те захтијевају одговор у року од 48 сати. Грчка није одговорила повољно, те ће по свој прилици савезници поступати према њој, као према држави, која се с антантом налази у ратном стању. Блокирати ће обалу Грчке, те ће на тај начин приморати краља, да пристане на захтјеве антанте. Савезници су признали владу Венизелоса као законито заступство грчке краљевине.

У руском министарству наступила је промена, те је министар председник Трепов замијењен књазом Голицином, а министар народне просвјете гроф Игњатијев замијењен је Кулчицким. О новом министру председнику зна се толико, да жели што тјесније радити са Государским Советом и Государском Думом. Пристапа је рата до коначне побједне.

На ратиштима је спокојно. На румунском фронту наваљују Нијемци са великим бројем артиљерије и са 30 дивизија. Успјело им је потиснути Румуње према Сирету. После је пада Букурешта напредују Нијемци врло полагано, јер су сада велики дио румунског фронта преузели Руси. Њемачки су губици велики, јер морају по неколико пута нападати, док се домогну успјеха, а често им нападаји не полазе за руком. На фронту Риге напали су Руси изненада, без артиљеријске припреме на њемачке окопе, пробили се међу Нијемце, један дио поклади а други заробили. Том приликом отеше 21 тешки топ, 11 брзометних и неколико стотина митраљеза.

Према вијестима из Италије, Аустријанци концентрирају против Талијана веће силе на Сочи, е се тамо очекују у скоро овехи бојеви.

Француска штампа пише много о концентрацији њемачке војске на швајцарској граници, те у том види настајање Њемачке, да се преко Швајцарске протура у Француску. Швајцарски шеф генералног штаба изјављује, да не вјерује у покушај Њемачке, али за сваки случај има Швајцарска 200.000 изврских војника, који ће бранити родну грудну.

Вијести из домовине.

Razoroženje Kranjske. „Slovenski Narod“ od 27. VI. javlja: „C. kr. deželno predsedništvo v Ljubljani, odredilo je za dan 20. novembra 1916., u okrožnico št. 7201—mob., popolno razoroženje naroda na Kranjskem.“

Преметачина у Броду. («Die Drau» 1. XII.) «Јављају из Брода: Код негдашњег председника српског народног црквеног сабора у Сремским Карловцима, председника реда жељезне круне трећег степена, адвоката и политичара дра Николе Бурђевића у Броду, члана управе и правног заступника Српске Кредитне Банке у Броду, члана комисије за одређивање пореза од ратног прихода за пожешку жујавију, извршиле су 2. новембра по

заповести ц. и кр. ратног министарства војне и цивилне власти кућну преметачину. Њен резултат држи се наравно у тајности. По свој прилици да је у питању неки политички деликт, пошто се зна да је др. Бурђевић стајао још пре рата у живој вези како са српским тако и с чешким политичарима.

Politično pomirenje na Slovenskem: „Slovenec“ od 22. XI. javlja da so narodni poslanci dr. Krek, profesor Jarc in Gostinčar, (kateri tvorijo radikalno jugoslovansko krilo v klerikalni stranki), spet izbrani v glavni odbor klerikalne stranke. Isti list priobčuje, da je že napravljen dogovor s slovensko liberalno stranko za soumestno politično delovanje. Občni zbor klerikalne stranke, kateri je obdržan 21. XI. v Ljubljani, završil je impozantno in navdušeno.

Klerikalni poziv Slovincem. „Slovenec“ od 20. VI. prinaša sledeči odgovor na članke o «Slovenskem iredentizmu», izšle v «Tiroler-Soldatenzeitung»:

«Nekteri ljudje se silno preplašijo če kakšen list napada na naše narodne pravice in našo narodno čast. S takšnimi članki se Slovincem ne more uničiti. Takšni članki nimajo moči, kakoršni si nekteri predstavljajo, no vsekakor imajo svoj smoter. Naša dolžnost je opozoriti vse dobre Slovence da ostanejo mirni, četudi pišejo nemški listi karsi bodi. Prenašajmo vse to mirno in nikakor ne iščimo novih žrtev.

Vlado pa pozivamo da napravi svojo dolžnost, da ne dovoljuje kratnje naših pravic, ter da štiti Slovence pred nemškim hujskaci. Samo zmernost nekterih nemških krogov more preprečiti mnogo pogrešk; nasilje se vedno maščuje!

Mi Slovinci smo znotraj že tako močni, da se nam ni treba bati ničesar; izdržali smo dovolj nam sovražnih vlad, brezštevilno silnih udarcev, toda vedno je zmagala zavest našega naroda, in bo gotovo tudi v prihodnosti zmagala. Združimo se, verujmo samo v sebe in odpor bo bil tem bolj uspešen.

Ne smemo biti malodušni, in nikakor se ne smemo pri prvi pojavi sovražnika strahopetno umakniti.

Ta apel je odgovor na članke objavljene v nemških listih «Tiroler-Soldatenzeitung» in «Tagespost» o slovenskem iredentizmu. Kakor je znano ti članki so povzročili veliki nemir med slovensko javnostjo proti Nemcem, kateri so hujskali avstrijsko vlado in vojaške oblasti da se obnašajo z Slovinci malo bolj strogo.

Ta apel je v zvezi z velikim obćnim zborom slovenske klerikalne stranke, kjer so bila poravnana nesporazumljenja, ki so obstojala v tej stranki, med radikalnim jugoslovanskim krilom z ene strani in med krilom dra Susteršiča z druge strani.

Klerikalna stranka je napravila tudi dogovor z slovensko liberalno stranko. Ta kooperacija slovenskih strank se je zdela slovenskim politikom nujna vsled neprestanih groženj, izhajajočih iz nemškega tabora. «Deutsche Wacht», organ pangermanskega društva, piše da so oblasti pristopile k aretacijam Slovincem. Na Štajerskem je bilo sedem dijakov postavljeno pred vojaško sodišče, ker so peli slovenske pesmi v dan smrti Franca Jozefa. Interesantno je pripomniti, da Nemci mislijo pod slovanskimi pesmami rusko in srbsko himno, katere so na Slovenskem po balkanski vojni zelo razširjene.

Teško je sploh kaj zvedeti o tem kar se dogaja na Slovenskem. Boji, ki jih morajo prenašati naši rojaki v domovini vsled neprestanih nemških napadov, so jih združili in napravili enodušne v obrambi naših narodnih pravic in naše jugoslovanske stvari, za katero so oni vsi sedaj navdušeni. Notranji boji za časa vojne se morejo manifestirati samo v trdovratnem odporu kateri Slovinci protistavljajo nemškim zavojevalnim planom in germanizaciji. Dolžnost nas ki smo na svobodi je da z orožjem v roki pomagamo našim bratom iztrgati se iz težkih verig avstrijskih ječ.

Snizenje obroka hljeba i brašna u Zagrebu. («Novosti» 23. IX.) «Jučer su objavljeni po gradu oglasi, kojima se objelodanjuje odredba gradskog poglavarstva, da se radi štednje s brašnom snižuju sedmični, odnosno dnevni obroci brašna ili hljeba, i to otpada sada na glavu na sedmicu 1.54 kgr. brašna ili 2.10 kgr. hljeba, odnosno dnevno 22 dkg. brašna ili 30 dkg. hljeba. To snizenje obroka stupa na snagu 61 sedmicom hljebnih iskaznica, to jest od ponedjeljka 27. novembra.

Домаће вијести.

Сретна нова година! Свима читаоцима желимо сретну нову годину. Дао Бог, да нас она поврати у слободни крај и донесе свршетак свима патњама и искушењима!

Dr. Franko Potočnjak odlazi ovih dana iz Odese i polazi na daljnji boravak u Petrograd. Ko bi imao u čem da se na nj obrati, neka mu se javi tamo na adresu srpskoga poslanstva (serbskoe posolstvo).

Разне вијести.

Skupoća u Moravskoj. „Slovenec“ (1. XII.) donosi cijene stoke sa pazara u Ugarskom Gradištu. Sa sviju strana su došli mnogi ljudi koji su za nekoliko sati sve pokupovali. Naročito se čoja brzo prodavala. Stoke je bilo veoma malo i to jedva 12 lijepih krava i volova, sve drugo samo su mlzda telad i oko 300 konja. Cijene su bile ove: krava 3200 kruna, jednomjesečno tele 260 kr., par konja 24.000 kr., ždrijebe od pola do 2 godine 2000 kr.

Rezoluoija austrijskih socijalista. («Arbeiter Zeitung» 16. XI.) «Na nedavno održanoj konferenciji austrijskih i njemačkih socijalista primljena je jednoglasno rezolucija u kojoj se traži mir i zahtjeva da se jasno izjavi da je Austrija spremna na mir, i da je njen cilj i danas, kao što je to ranije objavljeno, samo odbrana, a ne osvajanja koja bi morala ne samo u budućnosti izazvati nove ratne opasnosti, nego bi i za samu državu bila izvor propasti...»

Ческа слога. «Народни Лист» (29 XI.) доноси чланак под горњим насловом, у којем јавља да су се представништва свих чешких странака удружила у један «народни одбор» а сви чешки народни посланици у један клуб који се зове «Ческа сюза», па примјећује: «Neue Freie Presse», а за њом и друга њемачка националистичка штампа, пропатрала је окупљање Чеха и прве покушаје опште словенске заједнице у Рейхсрату обичним сумњичењима. Чудно је ово схватање бечке «Presse». Нијемцима је слободно стварати савезе, али ако Словени у овој монархији то покушају, ето одмах — пропасти државе. Сасвим zgodno примјећује трпшавска «Единост»: «N. Fr. Presse» требала је управити своје поуке њемачком «Nationalverband»-у, њемачком «Arbeitsgemeinschaft»-у, оним Нијемцима, који су сковали свој програм, своју основу за уништење народних и језичких права њемачких народности у Аустрији. Словенски и други њемачки народи најтеже захваљују на таквом — њемачко-националном миру! Потребно је да се сви Словени ове монархије угледају на Чехе и да се створи заједнички словенски блок у посланичкој кући.»

„За српске бјегунце“.

Краљевски Српски Конзулат у Одеси примио је са захвалношћу ове прилоге за српске бјегунце:

Госводин П. А. Лавров, професор петроградског универзитета 10 рубаља; Секудић, потпоручник-доброволац 5 р.; Бранко Јанковић 25 р.; Турина и Живковић 10 р.; Јосиф Т. 5 р.; Винко В. 1 р.; Аца Б. 3 р.; Урош Д. 2 р.; Милош Т. 5 р.; Љуба К. 1 р.; Мишо П. 1 р.; Чедомир З. 5 р.; Милош М. 1 р.; Иван Р. 1 р.; Борин П. на дан крсне славе 5 р.; Светозар В. 5 р.; Дале Ј. 1 р.; Милош С. 1 р.; Р. Ј. Алм. 1 р.; Дмитар С. 1 р.; Никола П. 1 р.; Карел Ш. 1 р.; Никола Д. 1 р.; Жарко Б., Душан М., Никола П. Илија С. и Нико С. по 50 копјејки (свега 250 руб.). В. В. 1 рубаља.

Укупно 11550 руб.

Издавањел и одговорни уредник:

Радо И. Радоњић.